

Belangenbehartiging tijdens regeringsonderhandelingen

Eerste bevindingen – mei 2026

Dr. Evelien Willems, postdoctoraal onderzoeker

Media, Middenveld & Politiek (M²P)

Departement Politieke Wetenschappen, Universiteit Antwerpen

+32 474 65 25 30

evelien.willems@uantwerpen.be

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Steekproef en surveymethodiek	4
3. Resultaten	5
Frequentie van interacties met onderhandelende partijen	5
Gepercipieerde invloed op onderhandelende partijen	7
3. Conclusie en reflectie op eerdere bevraging	9

Sleutelbevindingen

Onze online survey bij een representatieve steekproef van 214 Belgische belangengroepen vond:

- **Sterke insider/outsider-dynamiek in toegang tot onderhandelingen:** slechts een beperkte groep belangengroepen onderhoudt frequent contact met onderhandelende partijen, terwijl de meerderheid weinig tot geen toegang heeft. Deze *insiders* zijn vooral actief in klassieke sociaaleconomische, herverdelende domeinen.
- **Toegang wordt verklaard door relationele factoren:** historische banden met en het hebben van een partij aan de onderhandelingstafel die doorgaans een medestander is, zijn de belangrijkste verklaringen voor toegang, terwijl organisatiekenmerken (bv. type, FTE) geen significant effect hebben. Dit patroon is consistent over beleidsniveaus heen.
- **Relationele factoren én aandacht verklaren invloed:** insiderstatus en historische banden zijn de sterkste voorspellers van zelfgepercipieerde invloed, wat bevestigt dat langdurige netwerken en partijpolitieke inbedding centraal staan bij hoe politieke invloed wordt gepercipieerd. Daarnaast vergroot aandacht van partijen, media en het publiek voor de prioritaire beleidskwesties van middenveldorganisaties ook de gepercipieerde invloed. Ook deze patronen blijken robuust over bestuursniveaus en partijen heen.

1. Inleiding

De periode van regeringsonderhandelingen is een cruciale fase binnen democratische systemen. In deze periode bepalen politieke partijen, via coalitievorming en onderhandelingen, de grote lijnen van het toekomstige beleid. Beleidsprioriteiten worden vastgelegd en beleidscompromissen worden gesloten die richting geven aan de komende legislatuur. Voor belangengroepen is dit dan ook een belangrijk moment om in contact te treden met politieke partijen en invloed uit te oefenen op beleidskeuzes. Belangengroepen proberen in deze context hun standpunten onder de aandacht te brengen bij onderhandelaars en partijexperten, terwijl politieke partijen gebruikmaken van de expertise die deze organisaties aanreiken.

Over deze cruciale fase in de electorale cyclus is nog weinig systematische kennis beschikbaar over belangenbehartiging. In het bijzonder weten we weinig over hoe vaak belangengroepen en politieke partijen met elkaar in contact komen tijdens regeringsonderhandelingen, en in welke mate deze organisaties kunnen uitoefenen. Met deze survey willen we hier meer inzicht in krijgen. Concreet richten we ons op twee hoofdvragen:

1. **Wat is de frequentie van interacties tussen belangengroepen en politieke partijen tijdens regeringsonderhandelingen?**
  - 1.1. **In welke beleidsdomeinen zijn organisaties actief die vaak contact hebben met onderhandelende partijen, en hoe verschillen zij van organisaties met minder frequent contact?**
2. **Welke belangengroepen kunnen invloed uitoefenen tijdens regeringsonderhandelingen?**

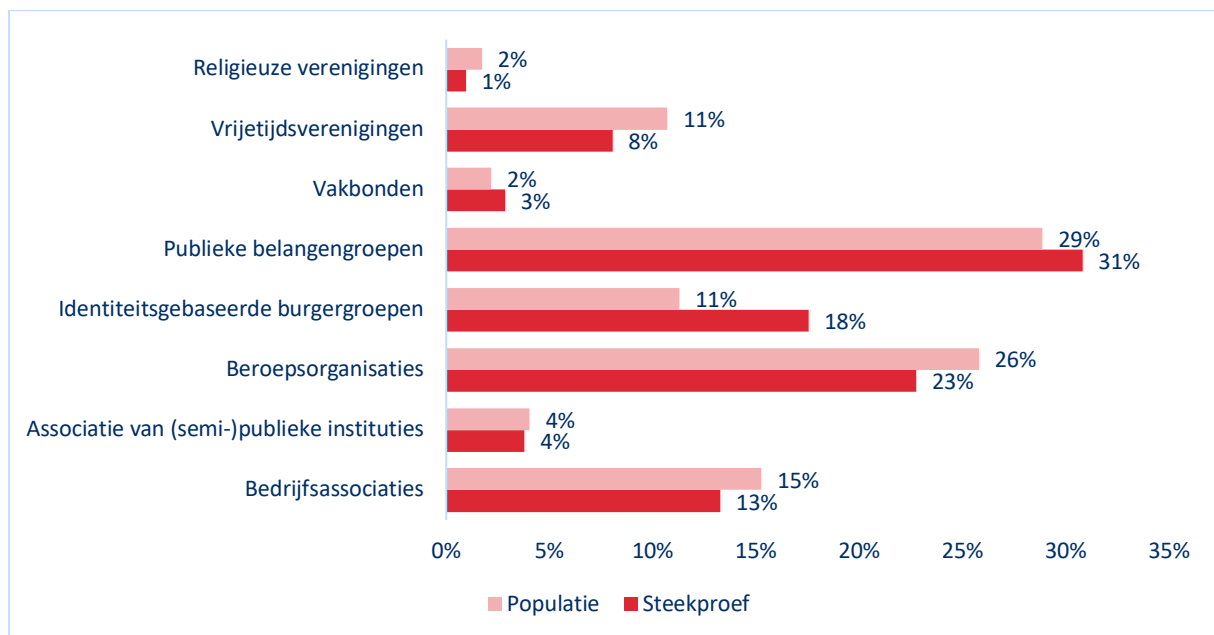
Voor dit onderzoek baseren we ons op enquêtegegevens van Belgische belangengroepen die actief waren tijdens de regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van juni 2024. **We willen u hierbij uitdrukkelijk bedanken voor uw deelname.** Deze bevraging is een vervolg op een eerdere survey over belangenbehartiging in de aanloop naar de verkiezingen in juni 2024. Voor beide onderzoeksvragen werd ook een reflectie toegevoegd over het verschil tussen belangenbehartiging tijdens regeringsonderhandelingen en in de aanloop naar verkiezingen.

Uw antwoorden werden strikt vertrouwelijk behandeld. Na afloop van de survey werden de gegevens gepseudonimiseerd, waarbij contactgegevens werden losgekoppeld van de antwoorden. Resultaten worden in dit rapport uitsluitend op geaggregeerd niveau gerapporteerd, waardoor individuele organisaties nooit herkenbaar zijn. Deze studie werd goedgekeurd door de Ethische Adviescommissie Sociale en Humane Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen.

2. Steekproef en surveymethodiek

We brachten 1559 organisaties in kaart met een ledenbestand of achterban in Vlaanderen, in Franstalig België of in heel België. Hierbij hanteerden wij een brede invulling van de term ‘belangengroep’ of ‘middenveldorganisatie’ en richtten we ons op alle soorten organisaties die mogelijk een brugfunctie vervullen tussen maatschappij en politiek, waarbij we vooraf geen assumpties maakten over hun mogelijke belangbehartigingsactiviteiten tijdens regeringsonderhandelingen. Voorbeelden zijn vakbonden, bedrijfsassociaties, beroepsorganisaties, ngo’s en vrijetijdsverenigingen. Al deze organisaties werden per e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan onze online enquête. Deze enquête liep van begin november 2025 tot eind april 2026, en was opgesplitst in twee golven waarbij een subset van organisaties in de tweede golf ook werd uitgenodigd deel te nemen aan een diepte-interview. Er werd een goede responsgraad van ongeveer 14% (n=214) behaald. Wetende dat vele initieel geïdentificeerde organisaties nauwelijks tot geen belangenbehartigingsactiviteiten ontwikkelen, en zeker niet in het kader van de regeringsonderhandelingen, is dit een mooie responsgraad. Figuur 1 toont de verdeling van deelnemers volgens groepstype in onze steekproef en vergelijkt deze met de populatie van belangengroepen die we eerder in kaart brachten. Deze inzichten in de verdeling bevestigen de representatieve geldigheid van onze steekproef.

Figuur 1. Representativiteit van de steekproef

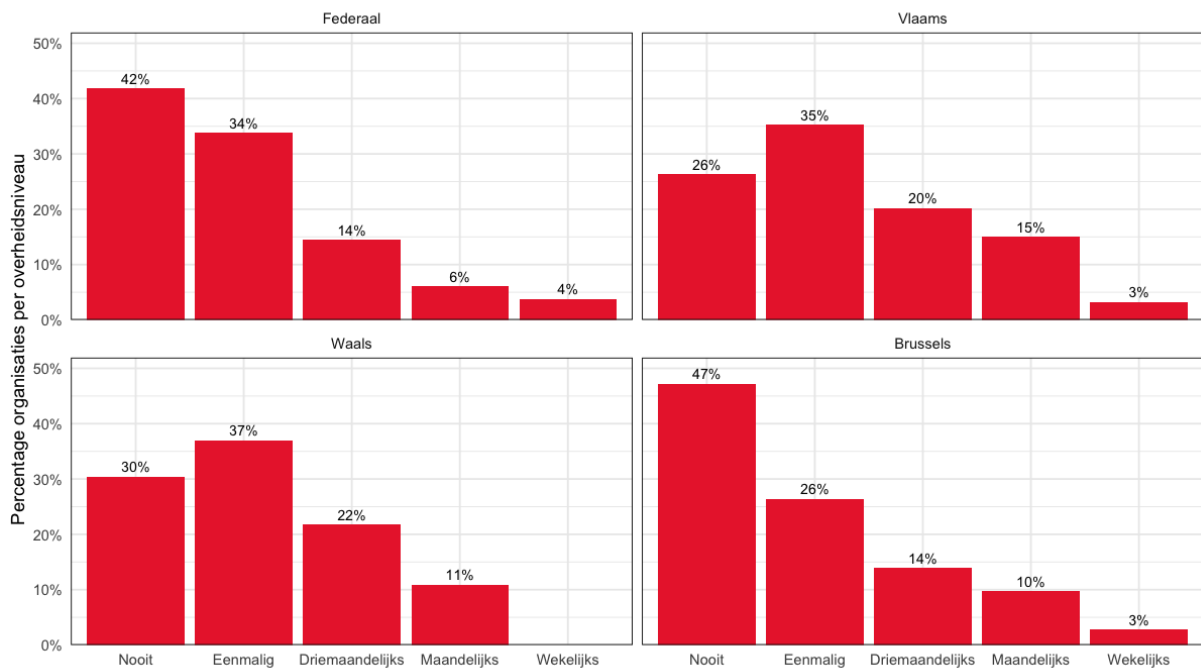

3. Resultaten

Frequentie van interacties met onderhandelende partijen

De resultaten in Figuur 2 tonen aan dat contacten tussen belangengroepen en politieke partijen tijdens regeringsonderhandelingen overwegend beperkt en ongelijk verdeeld zijn. Op alle niveaus heeft een aanzienlijk aantal organisaties geen of slechts eenmalig contact, terwijl slechts een kleine minderheid regelmatig (maandelijks of wekelijks) contact heeft met onderhandelaars of partijmedewerkers.

Figuur 2. Contactfrequentie met onderhandelende partijen

Dit patroon wijst op een duidelijke insider/outsider-dynamiek. Een beperkte groep insiderorganisaties beschikt over structurele toegang tot politieke partijen en kan daardoor vaker input leveren tijdens onderhandelingen. Daartegenover staat een grotere groep outsiders, die slechts sporadisch of helemaal niet betrokken is bij het onderhandelingsproces.

De verschillen tussen beleidsniveaus zijn relatief beperkt, al lijkt het Vlaamse niveau iets toegankelijker, terwijl de toegang op het federale niveau sterker geconcentreerd blijft bij een kleine groep organisaties.

Brusselse onderhandelingen en belangengroep-partij contacten

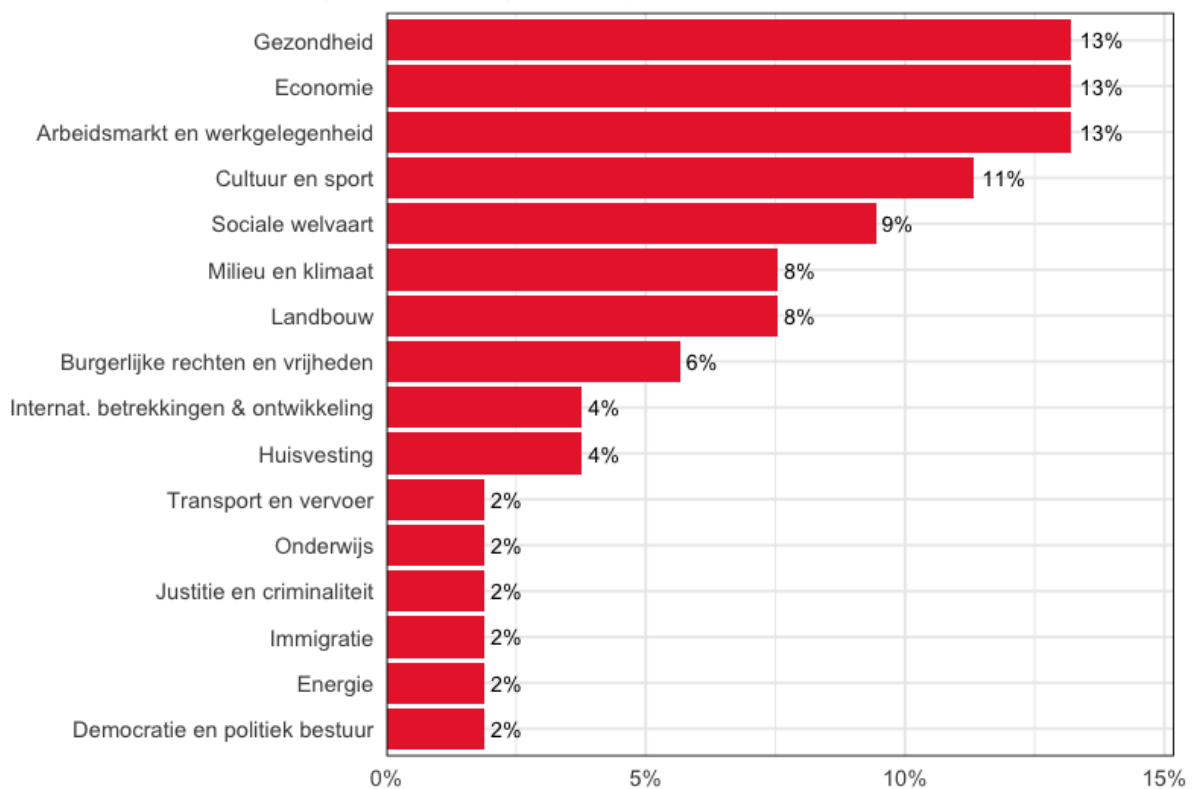
De resultaten voor het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** moeten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. De regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van juni 2024 verliepen hier uitzonderlijk moeizaam en langdurig, met een politieke impasse die meer dan anderhalf jaar aansleepte.

In deze context van **onzekere en gefragmenteerde onderhandelingen** was er vermoedelijk minder ruimte voor interacties tussen belangengroepen en politieke partijen. De relatief hoge cijfers voor “geen contact” in Brussel weerspiegelen daarom niet alleen outsiderposities, maar ook de **specifieke institutionele en politieke omstandigheden** waarin de onderhandelingen plaatsvonden.

Observaties met betrekking tot de Brusselse onderhandelingen worden daarom voorlopig buiten beschouwing gelaten in dit rapport.

Figuur 3 toont de verdeling van *insiders* overheen beleidsdomeinen. *Insiders* worden gedefinieerd als organisaties die aangeven maandelijks of wekelijks contact te hebben met minstens één van de onderhandelende partijen (n=53; 25%). Zij zijn vooral actief in de gezondheidszorg, gevolgd door economie, arbeidsmarkt en werkgelegenheid, cultuur en sport (inclusief jeugdwerk) en sociaal welzijn. De concentratie ligt daarmee vooral in klassieke sociaaleconomische, herverdelende beleidsdomeinen.

Figuur 3. Percentage insiders per beleidsdomein

Aanvullende statistische analyses tonen aan dat *insiders* gemiddeld over meer personeelsleden beschikken dan andere organisaties. Daarnaast rapporteerden zij sterkere historische banden met de onderhandelende politieke partijen. Er werden geen significante verschillen gevonden tussen insiders en andere organisaties op basis van organisatietype (bedrijfs- versus burgerbelangen), ideologische positionering of gepercipieerde aandacht van partijen, het publiek of de media voor hun belangrijkste beleidsprioriteiten.

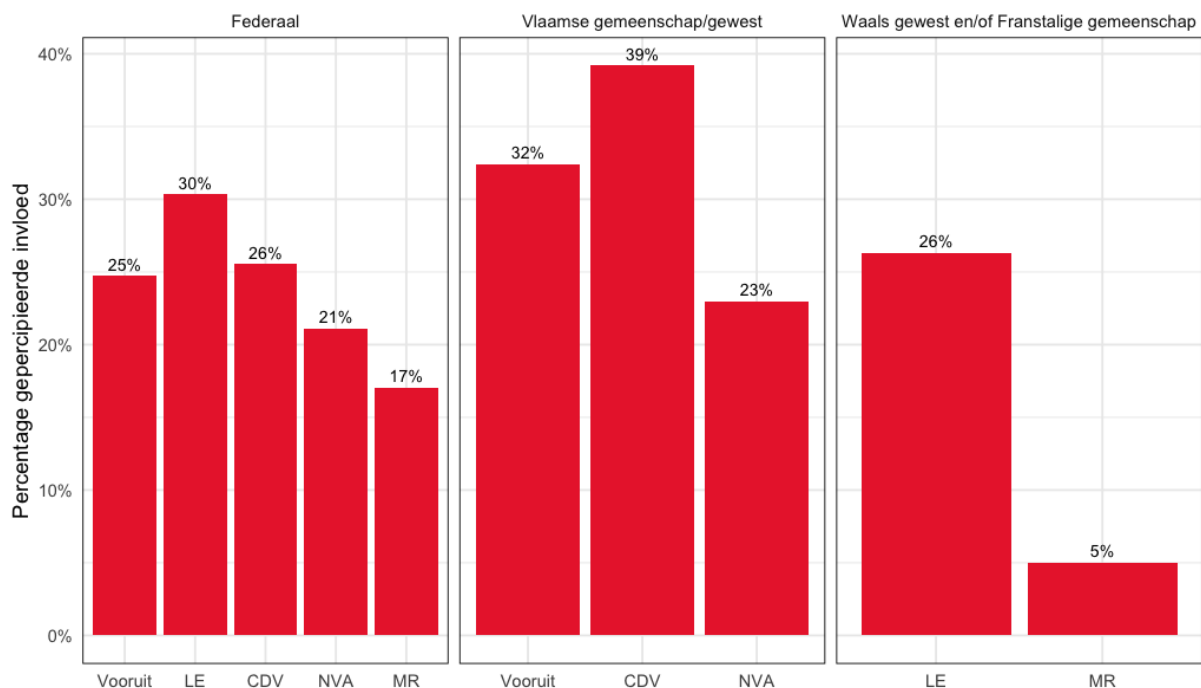
Hoe vergelijkt dit zich met belangenbehartiging in de aanloop naar verkiezingen?

Wanneer we de resultaten uit de pre-electorale bevraging vergelijken met die uit de fase van de regeringsonderhandelingen, wordt een duidelijk contrast zichtbaar in de aard van de contacten tussen belangengroepen en politieke partijen. In de aanloop naar de verkiezingen is het contactpatroon sterk gespreid: organisaties rapporteren interacties met een breed spectrum aan partijen, wat wijst op een relatief open en inclusieve arena. Op federaal niveau geeft 30% van de organisaties aan minstens één keer contact te hebben gehad met 8 of meer van de 11 partijen. Op Vlaams niveau stijgt dit aandeel zelfs tot 52% dat contact rapporteert met 5 of meer van de 7 partijen, terwijl op Waals niveau 73% aangeeft contact te hebben gehad met 4 of 5 partijen. Tijdens de regeringsonderhandelingen verschuift dit beeld echter fundamenteel. De eerder brede spreiding maakt plaats voor intensere, geconcentreerde contacten met vaak slechts één van de onderhandelende partijen.

Gepercipieerde invloed op onderhandelende partijen

De resultaten in Figuur 4 laten zien hoe respondenten inschatten bij welke partijen zij invloed konden uitoefenen tijdens de regeringsonderhandelingen op verschillende bestuursniveaus. Hierbij gaat het telkens om het aandeel respondenten dat aangeeft dat ze “redelijk tot veel” invloed konden uitoefenen.

Figuur 4. Gepercipieerde invloed op onderhandelende partijen

Op **federaal niveau** worden Les Engagés (30,3%) en CD&V (25,6%) het vaakst gerapporteerd als partijen waarop belangengroepen invloed konden uitoefenen. Daarna volgen Vooruit (24,7%) en N-VA (21,1%), terwijl MR (17,0%) iets lager scoort. Centrum- (Les Engagés en CD&V) en linkse partijen (Vooruit) worden dus vaker

gerapporteerd als partijen waarop men invloed kon uitoefenen. Uit eerdere rapporten en onderzoek weten we ook dat deze partijen bij uitstek sterkere (historische) banden hebben met middenveldorganisaties binnen het neo-corporatistische en consociatieve model (red. verleden van verzuiling) dan rechtse partijen zoals N-VA en MR, en er bijgevolg ook frequenter en consistentere mee in interactie treden. Wat bijgevolg ook een mogelijke verklaring kan bieden voor de gepercipieerde invloed van middenveldorganisaties op deze partijen. Op **Vlaams niveau** is dit patroon nog duidelijker. CD&V (39,2%) wordt hier het vaakst als invloedrijk genoemd, gevolgd door Vooruit (32,4%) en N-VA (23,0%). Voor het **Waalse niveau** is het beeld beperkter omdat er minder antwoorden zijn geregistreerd. Les Engagés (26,3%) wordt hier vaker genoemd als partij waarop men invloed kon uitoefenen dan MR (5,0%).

Aanvullende statistische analyses tonen aan dat organisaties die frequent contact onderhouden met minstens één van de onderhandelende partijen (zogenaamde *insiders*) systematisch hogere niveaus van gepercipieerde invloed rapporteren. Een gelijkaardig patroon zien we bij organisaties met sterkere historische banden met één van de onderhandelende partijen. Deze resultaten wijzen dus op het belang van langdurig opgebouwde relaties en partijpolitieke inbedding bij het verklaren van hoe invloed wordt waargenomen. Daarnaast blijkt dat ook zichtbaarheid en agendering ertoe doen. Organisaties die aangeven dat hun thema meer aandacht krijgt van politieke partijen, media en het brede publiek, schatten hun eigen invloed consequenter hoger in. Dit suggereert dat niet alleen directe toegang tot besluitvormers, maar ook bredere publieke en politieke aandacht bijdraagt aan hoe organisaties hun invloed inschatten.

Deze patronen zijn grotendeels consistent over de verschillende bestuursniveaus. Enkel voor Les Engagés wordt een licht hogere gepercipieerde invloed vastgesteld, al blijft dit verschil beperkt. Opvallend is vooral dat, in tegenstelling tot het verklaren van loutere partij-interacties, partijpolitieke, publieke en media-aandacht wél een duidelijk verschil maken in percepties van invloed. Dit benadrukt het belang van bredere zichtbaarheid en agendering als aanvullend mechanisme naast directe en frequente toegang tot de onderhandelingen en historische verankering. Met andere woorden, tijdens regeringsonderhandelingen telt niet alleen “wie aan tafel zit”, maar ook “welke kwesties zichtbaar zijn in het publieke debat”.

Hoe vergelijkt dit zich met belangenbehartiging in de aanloop naar verkiezingen?

De verklarende factoren voor invloedsperecepties lopen grotendeels gelijk met de factoren die invloed in de aanloop naar verkiezingen op partijprioriteiten en -posities verklaren. Ook hier maken historische banden en de frequentie van interacties het verschil. Deze factoren komen ook in Nederlands onderzoek als belangrijke verklaringen naar voren om beleidsvoorkeuren in het uiteindelijke regeerakkoord gereflecteerd te zien.

In de verkiezingsfase situeren de percentages van organisaties die aangeven ‘redelijk tot zeer’ invloedrijk te zijn zich tussen 33% en 38% voor Groen en Vooruit, en tussen 33% en 36% voor Ecolo en PS, en respectievelijk 34,3% en 28,8% voor CD&V en Les Engagés. Daartegenover staan lagere percentages voor partijen zoals N-VA (23,9%), Open Vld (26,8%) en MR (25,7%).

Een belangrijke vaststelling is dus dat de gepercipieerde invloed van belangenorganisaties in de aanloop naar verkiezingen betrekking heeft op een breed scala aan partijen, niet alleen op de partijen die uiteindelijk deel uitmaken van de regeringsonderhandelingen. Hierdoor kan een deel van de interacties met partijen in de aanloop naar verkiezingen minder direct doorwerken in latere onderhandelingen.

3. Conclusie en reflectie op eerdere bevraging

Dit rapport bouwt voort op onze eerdere survey onder 327 Belgische belangengroepen in de aanloop naar de verkiezingen van juni 2024. In dit rapport analyseerden we de dynamiek tussen belangengroepen en politieke partijen tijdens de daaropvolgende regeringsonderhandelingen op federaal, Vlaams en Waals niveau. Dit op basis van een representatieve steekproef van 214 middenveldorganisaties.

Eerder onderzoek naar de aanloop naar verkiezingen toonde reeds aan dat historische banden een centrale rol spelen in de contactfrequentie tussen belangengroepen en partijen en in de gepercipieerde invloed van middenveldorganisaties op partijen. Terwijl ideologische nabijheid minder belangrijk is voor het verklaren van interacties, speelt het wel een grotere rol bij gepercipieerde invloed.

De huidige analyses bevestigen en verdiepen dit beeld. Ook hier blijkt dat relationele factoren centraal staan in de perceptie van invloed. Organisaties met insiderstatus en sterke historische banden schatten zichzelf systematisch als invloedrijker in. Daarnaast speelt zichtbaarheid—gemeten via aandacht van partijen, media en het brede publiek—een bijkomende rol bij de inschatting van invloed.

De resultaten tonen bovendien dat interacties tijdens regeringsonderhandelingen sterk ongelijk verdeeld zijn. Slechts een beperkte groep organisaties onderhoudt regelmatig (maandelijks of wekelijks) contact met onderhandelende partijen, terwijl een aanzienlijk deel van de belangengroepen geen of slechts occasioneel contact rapporteert. Dit bevestigt een duidelijke insider/outsider-dynamiek, waarbij toegang tot het onderhandelingsproces geconcentreerd is bij een kleine groep organisaties. Deze groep insiders (ongeveer 25%) is vooral actief in klassieke sociaaleconomische, herverdelende domeinen zoals gezondheidszorg, economie, arbeidsmarkt en sociaal welzijn.

In toekomstig onderzoek zullen we uitgebreider ingaan op deze verbanden. U kunt onze wetenschappelijke publicaties volgen via onze persoonlijke webpagina's. Deze zullen regelmatig worden bijgewerkt met nieuwe bevindingen en analyses over de dynamiek tussen belangengroepen en politieke partijen in het Belgische politieke landschap tijdens de aanloop naar verkiezingen en tijdens regeringsonderhandelingen.

Huidige project-publicaties:

- Willems, E., Stevens, F., & Redert, B. (2026). [Historical allegiances or strategic alliances? Analyzing interest group-party interactions in the run-up to elections](#). *Acta Politica*.
- Willems, E., & Azabar, S. (2026). [From civil society to city hall: CSO membership, entry into politics, and local elected officials' social group priorities](#). *Politics of the Low Countries*.

Financiering

Sinds 01/10/2024 wordt dit project gefinancierd door het senior postdoctoraal mandaat van dr. Evelien Willems (1241925N).

Contact

Dr. Evelien Willems

Departement Politieke Wetenschappen

Stadscampus - LN55.102 | Sint - Jacobstraat 2 - 4 | 2000 Antwerpen

Mail evelien.willems@uantwerpen.be

Mobiel +32 474 65 25 30

Web evelienwillems.be